

Løgmansrøðan 2009

Harra formaður

Vit seta í dag okkara meira enn 1000 ára gamla ting og halda tjóðarhátíðina í einum ríkum landi.

Okkara ríkidømi er úrslit av ágrýtni í fólkinum og hørðum arbeiði, sum ættarlið hava framtið við at byggja á avrik hjá undanfarnum ættarliðum.

Í mínum hjarta eri eg stoltur av at kunna siga, at eg eri føroyingur, og at mitt land er Føroyar.

Eg eri stoltur av at búgva í landi, har fólk ið meira enn 1000 ár hefur treiskast ódnarveður, hungur og höttandi sóttir og nú fjølgast í hvørjum.

Ongantið hava fleiri fólk búð í Føroyum enn nú. Við verandi gongd verða vit skjótt 50.000 fólk í oyggjunum, og tað visir, at vit liva í einum góðum landi.

Harra formaður

Týðningarmiklasti førleikin í einum og hvørjum samfelagi og menniskja eru evnini at umstilla seg til nýggj viðurskifti og lofta nýggjum avbjóðingum. Hendan megin býr í okkum.

Tá tað var neyðugt, fóru vit til fjals, knossaðu okkara knoss í bjørgunum ella tóku okkara tøk á skipsdekkum og í fiskakjallarum.

Tá kvinnur og menn settu sær fyr at fáa bygt bygdaskúlar, og foreldur lögdu í børnini at røkja skúlan, var tað í trúnni á, at lærdomur var vegurin til eina bjarta framtíð.

Korini vóru mangan trong, sorgin stór og tøkini tung, men tey vórðu tikin, og við hesi megi bygdu vit land.

Og við hesi megi tillaga vit okkum treytirnar í einum altjóðagjörðum heimi og tryggja, at Føroyar eru millum heimsins bestu lond at liva og virka í.

Harra formaður

Vit standa fyrri nýggjum avbjóðingum, nú figgjarkreppa herjar um allan heim. Eg ivist onga løtu í, at vit saman føra Føroyar trygt íggjøgnum hetta búskaparlaga lágrýstið. Politiska søga Føroya hevur nógvur kapitlar um ósejmur, og onkur tilíkur kapitallur verður helst skrivaður aftrat.

Men tað finst ein megi, sum bindur okkum tættari saman, enn vit ofta gáa um, og tann megin býr í okkara hjørtum. Kærleikin til landið, tilknýtið til mentanina og tilvitanin um stríðið fyrri at yvirliva á hesum oyggjum býr undir øllum, vit gera og eru.

Okkara fatanir kunnu vera ymiskar, men málið er tað sama: Vit vilja skapa eitt gott land at búgva í fyrri øll.

Hóast vit í dag hava avbjóðingar, nýtist ongum at stúra, tí grundvøllurin undir okkara búskapi er sterkur. Almenna skuldin er lítil, landið eigur tøkpening, og grunnar, sum landið varðar av, eru væl fyrri.

Bankapakkarnir hava givið føroysku peningastovnunum møguleika at gerast partur av felags trygdarskipanini fyrri peningastovnar í ríkisfelagsskap-

inum. Og føroyskar fyrítøkurnar hava fingið møguleika at brúka útflutningsskipanir hjá Eksport Kredit Fonden.

Fiskaprísir eru falnir, men útflutningsvirðið er ikki minkað. Útflutningurin av alifiski er vaksin munandi, og alivinnan er í heimsflokki í kappingarføri og dygd.

Arbeðsloysið er í løtuni 3,4 prosent, og tað er lágt samanborið við onnur lond. Og nýggjastu vísitølini í konjunkturbarometrinum bera boð um, at bæði vinna og fólk vænta, at búskaparlaga gongdin fer at venda.

Men skulu Føroyar koma væl gjøgnum framtíðar avbjóðingar, skulu tøk takast.

Figgjarlógin hevur bygnaðarlígar skeivleikar. Skeivleikar, sum merkja, at javnvág er ikki millum inntøkur og útreiðslur. Hetta vil siga, at tá ið tíðirnar eru góðar, og konjunkturarnir eru við okkum, hava vit eitt ov lítið avlop á figgjarlógini. Og tá ið konjunkturarnir eru ímóti okkum, hava vit eitt ov stórt hall.

Harra formaður

Samgongan er samd um ein vakstrar- og bygnaðarpakka, nevndur Ólavsøkuuppskotið, sum skal brynja búskapin til framtíðar sjálvbjargni.

Vakstrar- og bygnaðarpakkin

byggir á tríggar liðir:

- virksemisskapandi átøk, sum skulu skapa arbeiði
- rationaliseringar, sum skulu tryggja ein sunnan og skynsaman rakstur av okkara samfelagi og
- bygnaðarbroytingar, sum tryggja ein sterkan og støðugan búskap sum frá líður.

Mett verður, at pakkin fer at vaksa um bruttotjóðarúrtøkuna við umleið 1,3 prosentum í 2010 og við 2 prosentum í 2011.

Samstundis fer hallið á figgjarlógini fyrri 2010 at minka úr umleið 970 mió. kr. niður í 820 mió. kr. Okkara mál er at fáa javnvág í almenna raksturin innan 3 til 5 ár.

Fyrri at økja um virkseimið í samfelagnum verður iløgukarmurin hjá landinum næsta ár hækkaður úr 230 mió. kr. upp í 330 mió. kr. Harumframt verður Vága floghavn útbygd fyrri 160 mió. kr.

Stórir partur av hækkaða iløgukarminum skal gagnnýttast á slíkan hátt, at eisini annar iløgu-peningur fæst til vega. Landsstýrið veit, at bæði á mentanar- og á ítróttarøkinum eru verkætlanir, ið kundu farið av bakkastokki rættiliga skjótt. Landsins íkast verður við til at blása lív í verkætlanir, ið eldsálir

kring landið hava lagt tíð og orku í at taka stig til. Á henda hátt kunnu 100 mió. í øktum iløgum skjótt skapa virkseimi fyrri minst tað dupulta. Húsálansgrunnurin verður umskipaður, og grunnurin fer ikki longur at virka á vanligu sethúsamarknaðinum. Grunnurin hevur 355 mió. kr. tókar, sum m.a. skulu brúkast til at veita bíliga og lagaliga figging til alternativa bústaðarbygging, orkusparandi ábøtur og bústaðarbroytingar til fólk við skerdum førleika.

Landsstýrið er farið undir at fyrireika samráðingar við privat felag um at gera Skálafjarðartunnilin. Tunnilin fer at hava stóran týðning fyrri undirstøðukervið og virkseimið í landinum.

Landsstýrið er um at leggja seinastu hond á eitt uppskot um at menna og fjølbroyta vinnulívið kring landið. Tað er gjørt saman við pørtum í vinnuni og verður lagt fyrri lögtingið til aðalorðaskiftis í heyst.

Harra formaður

Arbeidsmarknaðurin stendur fyrri stórum avbjóðingum. Loysnin er ein smidlig og flytifør arbeiðsmegi, sum er før fyrri at umstilla seg og taka við nýggjum arbeiðsplássum, ið verða skapt.

Styrkin í okkara vælferðarsamfelagi er, at um fólk missa

arbeiðið. so loftar samfelagið teimum. Samfelagið veitir ókeypis útbúgving og gevur fólki møguleika at ognar sær neyðugar førleikar at virka á arbeiðsmarknaðinum.

Í vár samtykti lögtingið eina týðandi broyting í lógini um ALS.

Arbeidsloysisstuðulin hækkar úr 70% upp í 80% av inntøkuni fyrsta árið fyrri so at minka aftur niður í 75%. Og arbeiðsleys kunnu fáa útgaldið upp í 20.000 kr. um mánaðin. Ein skipan er eisini gjørd fyrri fiskimenn, tá ið skip teirra verða lögð í sambandi við umvælingar í longri enn 30 dagar.

Skipanin við førleikagevandi tiltøkum til arbeiðsleys er víðkað, so arbeiðsgevarar, sum taka fólk í arbeiðsvenjing, fáa kostnaðin endurrindaðan.

Ongin skal verða noyddur at flyta av landinum vegna arbeiðsloysi.

Harra formaður

Okkara samfelag skal lofta teimum, sum hava tørv á hjálp og tryggja øllum javnbjóðis møguleikar. Møguleikar at skapa sær eina gevandi og innihaldsríka tilveru. Møguleikar at velja lívsleið, sama um tú ert barn av stjóra ella verkafólki. Hetta er kjarnin í okkara samfelagi.